

סליחות לימים נוראים

לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך, כדלים וקרשים דפקנו דלתיך

שולחן ערוך אורח חיים סימן צח

אל יחשוב: ראוי הוא שיעשה הקדוש ברוך הוא בקשתו כיון שכוונתי בתפילתי, כי אדרבה זה מזכיר עונותיו של אדם (שע"י כך מפשפשין במעשיו לומר בטוח הוא בזכותיו), אלא יחשוב שיעשה הקדוש ברוך הוא בחסדו. ויאמר בלבו: מי אני, דל ונבזה, בא לבקש מאת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אם לא מרוב חסדיו שהוא מתנהג בהם עם בריותיו.

דברים פרק כו

יב) כִּי תִכְלֶה לַעֲשׂוֹר אֶת כָּל מַעֲשֵׂי תְבוֹאָתְךָ בַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְּתָה לְלוֹי לַגֵּר לִיתוּם וְלֹא לְמִנְה וְאָכְלוּ בַשְּׂעִרִיךָ וְשָׂבְעוּ: (יג) וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נִתְּתִיו לְלוֹי וְלַגֵּר לִיתוּם וְלֹא לְמִנְה כְּכֹל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: (יד) לֹא אֶכְלְתִי בְּאֵזִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטֶמְאָה וְלֹא נִתְּתִי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׂמַעְתִּי בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: (טו) הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אֲרִיךְ יָמֵי חַיֵּינוּ וְדָבַר:

משנה מסכת מעשר שני פרק ה משנה יג

השקיפה ממעון קדשך מן השמים - עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו

מלבי"ם דברים פרק כו פסוק טו

והנה מאמר השקיפה שענינו הוא תחנה ובקשה לא בא בלשון כל התפלות הנמצאות בתנ"ך שכלן באו בדרך רצוי והזכרת השם לכן אמר בספרי ובמשנה (פ"ה דמע"ש) עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה כמה שהבטחנו, שהוא בא כתובע מאת ה' לקיים הבטחתו

רש"י בראשית פרק יח פסוק טז

וישקיפו על פני סדום - כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך (דברים כו טו)...

מדרש תנחומא פרשת כי תבא סימן א

... ומבקש רחמים על עצמו ועל ישראל ועל ארץ ישראל שנאמר השקיפה ממעון קדשך וגו', ולא עוד אלא שהיה אומר איני זו מכאן עד שתעשה צרכי היום הזה שכתוב אחריו היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות

שמות רבה פרשה מא

כך פתח ר' תנחומא בר אבא (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, מהו כן, א"ר נחמיה אפילו בשעה שאנו עושין את הצדקה מביטים אנו מעשים שלנו ויש לנו בושת פנים, אין לנו שעה שאנו באין בזרוע אלא בשעה שאנו מוציאים מעשרותינו שנאמר (דברים כו) כי תכלה לעשר מה כתיב בסוף השקיפה ממעון קדשך מן השמים. א"ר אלכסנדר גידול כחן של מוציאי מעשרות שהן הופכין את הקללה לברכה, אתה מוצא כל מקום שכתוב בתורה השקיפה לשון צער הוא כמד"א (שמות יד) וישקף ה' אל מחנה מצרים, וכן בסדום שנאמר (בראשית יט) וישקף ה' על פני סדום חוץ מזו, אמר רבי אלכסנדר גידול כחן של מוציאי מעשרות שהם הופכים דבר ארורה לברכה שנאמר השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך

תלמוד בבלי תענית דף ט עמוד א

עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר. אשכחיה רבי יוחנן לינוקא דריש לקיש, אמר ליה: אימא לי פסוקיך! - אמר ליה: עשר תעשר. אמר ליה: ומאי עשר תעשר? - אמר ליה: עשר בשביל שתתעשר. - אמר ליה: מנא לך? - אמר ליה: זיל נסי. - אמר ליה: ומי שרי לנסוייה להקדוש ברוך הוא? והכתיב לא תנסו את ה'! - אמר ליה: הכי אמר רבי הושעיא: חוץ מזו, שנאמר הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די

תלמוד בבלי סוטה דף לט עמוד א

וכי מהדר אפיה מציבורא מאי אמר? אדבריה רב חסדא לרב עוקבא ודרש: רבוננו של עולם, עשינו מה שגזרת עלינו, עשה עמנו מה שהבטחתנו, השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגו'.

רש"י במדבר פרשת נשא פרק ו פסוק כז

ואני אברכם - לישראל ואסכים עם הכהנים

תלמוד בבלי שבת דף קלז עמוד ב

והמברך אומר: אשר קידש ידיד מבטן, חוק בשארו שם, וצאצאיו חתם באות ברית קדש. על כן בשכר זאת, אל חי חלקנו, צוה להציל ידידות שארינו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרנו ברוך אתה ה' כורת הברית.

בית יוסף יורה דעה סימן רמז

ומ"ש ואמרו חכמים בכל דבר אסור לנסות את ה' חוץ מדבר זה וכו'. בפרק קמא דתעניות (ט.) ומיהו משמע התם דבמעשר דוקא הוא דשרי לנסויי אבל בשאר צדקה לא:

תוספתא מעשר שני פרק ה הלכה כד

כל העוסקין במצות פיהם פתוח בתפילה לפני המקום שנאמר ותגזר אומר ויקם לך ואומר ויסב חזקיהו פניו וגו' ויאמר אנא ה' זכר נא וגו' ואומר (דברים כו) השקיפה ממעון קדשך וגו'

תלמוד ירושלמי מע"ש פרק ה הלכה ה

רבי הונא בר אחא בשם ר' אלכסנדרא בוא וראה כמה גדול כוחו של עושי מצות שכל השקפה שבתורה ארוה וזה בלשון ברכה

רבינו בחיי שמות פרק יט פסוק ג

ולכך ראויה האשה להתפלל לשם יתברך בשעת הדלקת הנר של שבת שהיא מצוה מוטלת עליה שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה, כי התפלה יותר נשמעת בשעת עשיית המצוה

חפץ חיים על התורה – פרשת כי תבא

ולבקש אחרי קיום המצוה, כמו שאנו אומרים תפלות 'הרחמן' אחרי שקיימנו מצות ברכת המזון

שערי אפרים - שער ד הלכה כד

נוהגין שהש"ץ אומר מי שבירך להעולה. ויש מקומות שעושים מי שבירך גם לראש הכנסת ופרנסים, ויש מאריכין לעשות מי שבירך לאנשים מיוחדים של העולה עפ"י צויו. וראוי לקצר בזה משום כבוד התורה וטורח ציבור אם לא שמגיע מחמת זה הנאה לקופה של צדקה שאז מן הסתם הציבור מרוצים וכבוד התורה מתרבה שעל ידה מתרומם מעשה הצדקה

תשובות והנהגות כרך ג סימן צד

גם אין דעתי נוחה מנוסח ה"מי שברך" שנהגו לדרוש מהקב"ה לברך פלוני בן פלוני בעבור שעלה, ואין זה נכון לבקש בעבור שעלה שמגיע לו ע"ז פרס, וכאלו תובע בשביל שמקיים המצוה מגיע לו הברכה, ועדיף להשמיט מילת "בעבור שעלה" ולומר רק "שעלה לכבוד המקום לכבוד התורה ולכבוד השבת", [דבזה רק מברכים האיש שעלה ולא בשביל שעלה דוקא], ונראה עוד דאף שאין בזה חשש אפשר להשמיט "בשכר זה", שלא מצינו בעלמא שדורשין מהקב"ה שעבור קיום מצוה שישמרהו וכו' אלא "הקדוש ברוך הוא ישמרהו ויצילהו", והתפילה בפני ס"ת על המברך עליה עדיף להועיל עבורו, ובפרט אם משלם צדקה, אבל גם בלי זה כדאי הברכה שמברכים אותו, וכן מנהגנו לברך כהנ"ל, מי שבירך אבותינו וכו' הוא יברך הר"ר... שעלה לכבוד המקום לכבוד התורה ולכבוד השבת הקדוש ברוך הוא ישמרהו ויצילהו

רש"י דברים פרק ג פסוק כג

ואתחנן - אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם. אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם.

רבינו בחיי דברים פרק כו פסוק טו

ומה שהזכיר לשון "השקיפה" ואינו נזכר לעולם בשום מקום אלא בפורענות, להורות כמה גדול שכר המצות כשהיא בשמחה שהיא מהפכת מדת הדין למדת רחמים.

תלמוד בבלי שבת דף קל עמוד א

תניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב - עדיין עושין אותה בשמחה...

שולחן ערוך או"ח סימן קכח סעיף מד

הגה: ויש אומרים דאינו נושא כפיו, דהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה, והמברך יש לו להיות בשמחה... נהגו בכל מדינות אלו שאין נושאים כפיים אלא בי"ט, משום שאז שרויים בשמחת יום טוב, וטוב לב הוא יברך

לבוש אורח חיים סימן תקפד

ויש מקומות שנוהגים לקרות התוקע ממנין החמשה העולים... ואפשר שנהגו כן משום שיהא לבו שמח, כי התורה משמחת כדכתיב פקודי יי' ישרים וגו', ועל ידי כן יאושר כחו שיוכל לתקוע יפה בלא הפסק או טעות

במדבר רבה פר' כא ד"ה יד וידבר משה

וידבר משה אל ה' לאמר יפקד ה' אלהי הרוחות כל מי שמבקש צרכי צבור כאלו בא ברוע

על התשובה - הגרי"ד סולובייצ'ק

זהו ההבדל העצום בין וידוי היחיד לבין וידוי הציבור, כך מתוודית כנסת ישראל וכך מתוודה היחיד. היחיד מתוודה מתוך מצב של חוסר בטחון, של דכאון וייאוש שלאחר החטא... לא כן וידויה של כנסת ישראל - וכל ציבור וציבור מישראל היא מיניאטורה של כנסת ישראל כולה - וידוי זה נאמר מתוך בטחון ואפילו מתוך שמחה... היחיד אינו שר "על חטא". היחיד בוכה ב"על חטא" - אך לא כן הציבור, כי הציבור אינו בא לבקש כפרה, הציבור תובע כפרה.

תלמוד בבלי תענית דף יט עמוד א

מעשה שאמרו לו לחוני המעגל: התפלל שירדו גשמים! אמר להם: צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימוקו. התפלל ולא ירדו גשמים. מה עשה? עג עוגה ועמד בתוכה, ואמר לפניו: רבונו של עולם! בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך, נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על

בניך. התחילו גשמים מנטפין, אמר: לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות. התחילו לירד בזעף, אמר: לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון ברכה ונדבה. ירדו כתקנן, עד שיצאו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים. באו ואמרו לו: כשם שהתפללת עליהם שירדו, כך התפלל שילכו להן! - אמר להם: צאו וראו אם נמחית אבן הטועין. שלח לו שמעון בן שטח: אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי, אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך, כבן שהוא מתחטא על אביו ועושה לו רצונו, ועליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

תלמוד בבלי תענית דף כג עמוד א

תנו רבנן: מה שלחו בני לשכת הגזית לחוני המעגל: (איוב כ"ב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור. ותגזר אמר - אתה גזרת מלמטה, והקדוש ברוך הוא מקיים מאמריך מלמעלה...

דברים רבה וזאת הברכה פר' יא סימן י

וכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין גזר עליו תענית ועג עוגה קטנה ועמד בתוכה, ואמר איני זז מכאן עד שתבטל אותה גזירה...

מכתב מאליהו - חלק שני (עמוד קפד)

ויש אופן שלישי של תפלה, שטוען הצדיק שהנהו סובל מהנהגת שמים שיש בה הסתר לחסדי ה', כי הכרתו בחסדיו ית' מופרעת על ידי זה, ורואה בזה כעין חילול ה' בתוך עצמו, ומרגיש שעבודתו סובלת מזה, ועל כן מחלה את פני ה' לשנות את ההנהגה, כי זולת זה אינו יכול להמשיך בעבודתו על טהרתה... וזו היא בחינת תפלה של מלחמה, כי זוכה הוא בדין, בזכות עצמו... והנה לזכות בתפלה על פי גדר השלישי - באופן של דבור קשות ומלחמה, אפשר רק כשהמתפלל עומד בדרגה עליונה של שלימות האמת. כשאין בבקשתו שום שמץ טענה כלפי הנהגתו יתברך, אלא רק שאיפה לראות בקידוש שמו יתברך... ובגדר זה נוכל להבין גם את ענין "צדיק גוזר והקב"ה מקיים"...